

EEN GRONINGEN VOOR IEDEREEN

DOOR MET VERANDEREN

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
2022 - 2026**

GROENLINKS
GRONINGEN

VOORWOORD VAN MIRJAM

De afgelopen jaren zijn wij als mensen steeds meer tegenover elkaar komen te staan. Er ontstaat een samenleving met winnaars en verliezers, een samenleving met mensen die mee kunnen komen en mensen die buiten de boot vallen, met een ik- in plaats van een wij-mentaliteit. Wat GroenLinks betreft is dat niet de richting die we op moeten. Dat is niet ons Groningen.

Een Groningen voor ons allemaal is een Groningen waar iedereen mee kan doen, en er toe doet. We hebben er allemaal belang bij dat iedereen in onze gemeente mee kan komen. Dat in Groningen solidariteit voorop staat. Dat we keuzes maken die goed zijn voor mensen, voor dieren, voor de natuur en voor toekomstige generaties.

Groningen is een prachtige en unieke gemeente. De levendige, drukke stad vormt het hart van de gemeente. Op fietsafstand sta je in ons mooie buitengebied, groene weiden, houtwallen, bossen en meren. Daar liggen ook de dorpen met elk een eigen karakter. Een grote stad met een eigen dynamiek, dorpsgemeenschappen en platteland, dat levert mogelijkheden en uitdagingen op. De eerste jaren als de nieuwe gemeente Groningen hebben we geïnvesteerd in het unieke karakter van alle onderdelen van onze gemeente. Sommige dingen gingen heel goed, van andere dingen hebben we geleerd. De komende jaren blijven we vooruitgaan, maar we blijven vooral ook leren. Leren van onszelf, leren van onze inwoners om te blijven werken aan een Groningen voor iedereen.

De afgelopen jaren heeft GroenLinks in Groningen hard gewerkt aan een groener, eerlijker en inclusievere gemeente. En met resultaat: bijna alle plannen uit ons vorige programma zijn uitgevoerd of staan in de steigers.

Maar we zijn er nog niet.

De klimaatcrisis, armoede en een huis voor iedereen, Groningen staat nog steeds voor grote uitdagingen. We moeten daarom durven kiezen voor grote oplossingen, waar iedereen baat bij heeft en waar iedereen aan bijdraagt. Geen snelle pleisters, maar echte duurzame oplossingen van en voor alle Groningers. Daarbij hebben we de kracht van onze inwoners hard nodig. We benaderen hen met respect en vanuit vertrouwen. We reageren met oprechte belangstelling als zij de gemeente benaderen.

We zetten liever tien stappen in de goede richting dan duizend voor de Bühne. Politiek gaat te vaak over hoe iets eruitziet, over beeldvorming en over de korte termijn. Maar dat is niet wat we nodig hebben.

Politiek gaat over samen keuzes maken, over besluiten nemen die invloed hebben op de levens van Groningers en op onze leefomgeving.

Politiek is nooit zwart-wit. Het gaat over opties, voors en tegens afwegen en een besluit nemen. Politiek vraagt moed. Moeilijke keuzes maken, je keuzes uitleggen en blijven leren.

We hebben laten zien dat we durven te kiezen. En daar gaan we mee door.

Wij kiezen voor radicale vergroening van onze gemeente, voor het totaal anders inrichten van onze openbare ruimte. Voor wandelaars, fietsers, groen en schone lucht.

We kiezen voor een eerlijke aanpak van de klimaatcrisis. Het tegengaan van klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen voor onze generatie. Die gaan we onverschrokken aan. Door te investeren in isolatie, wind- en zonne-energie. De opbrengsten daarvan gaan niet naar grote bedrijven maar naar onze inwoners.

We kiezen voor een eerlijke verdeling van rijkdom. Vastzitten in de bijstand is geen keuze. Hard werken en nauwelijks kunnen rondkomen is niet eerlijk. We gaan door met het investeren in mensen die het moeilijk hebben. Armoede bestrijden we en we helpen mensen aan het werk. Iedereen in Groningen moet kunnen rondkomen.

We kiezen voor betaalbare huisvesting voor iedereen. Ruimte geven aan verschillende vormen van wonen. Bouwen met respect voor de natuur en behoud van biodiversiteit.

Wij kiezen voor een Groningen waar je kunt zijn wie je bent en wilt zijn. Een Groningen voor iedereen. Daar is geen plek voor uitsluiting, racisme en discriminatie.

Met dit programma gaan we door met veranderen. Wij denken niet alleen na over waar Groningen over vier jaar moet staan, maar ook over twintig of dertig jaar. Voor het halen van de doelen van de toekomst moeten we vandaag en morgen beginnen. We moeten kiezen, we moeten investeren, we moeten torenhoge ambities hebben. Wij durven door te gaan met radicale verandering. Groen én eerlijk én inclusief. Wij kiezen voor het héle verhaal. Groningen is voor iedereen.

Mirjam Wynja

Lijsttrekker

INHOUD

VOORWOORD	2
1. AANPAK VAN DE KLIMAAT- EN BIODIVERSITEITSCRISIS	5
1.1 Energie voor de toekomst	6
1.2 Groene Economie	8
1.3 Natuur, Landschap & Landbouw	10
2. HERWINNEN VAN DE OPENBARE RUIMTE	12
2.1 Betaalbaar Wonen	13
2.2 Mobiliteit	16
2.3 Openbare Ruimte & Milieu	18
3. RECHTVAARDIGE SAMENLEVING	20
3.1 Inkomen, Armoede & Schulden	21
3.2 Werkgelegenheid & Economie	24
3.3 Onderwijs	26
4. VERKLEINEN VAN GEZONDHEIDSVerschillen	28
4.1 Gezond Zijn en Gezond Blijven	29
4.2 Seksuele Gezondheid	31
4.3 Sport & Bewegen	32
4.4 Gemeentelijke Zorgetaken	34
5. GRONINGEN VOOR ONS ALLEMAAL	36
5.1 Inclusiviteit	37
5.2 Opgroeien	39
5.3 Dierenwelzijn	40
5.4 Kunst & Cultuur	42
5.5 Openbare Orde & Veiligheid	44
6. EEN GEMEENTE DIE KLAAR IS VOOR DE TOEKOMST	46
6.1 Zeggenschap & Democratie	47
6.2 Aardbevingen	49
6.3 Gemeentelijke Organisatie	50
6.4 Financiën	52

COLOFON

Het verkiezingsprogramma is opgesteld door de programmacommissie (Hans-Paul Klijnsma, Robert Lagestee, Sam Veeman, Corry Diertens, Ynskje van Meurs, Isabelle Diks, Jasper Been en Jos Peters) en vastgesteld door de leden van GroenLinks Groningen op de algemene ledenvergadering van 12 oktober 2021.

Vormgeving: Robert Lagestee

HOOFDSTUK 1

AANPAK VAN DE KLIMAAT- EN BIODIVERSITEITSCRISIS

Het tegengaan van klimaatverandering en het verminderen van de impact van onze leefstijl op de wereld is één van de grootste uitdagingen voor onze generatie. Als we nu niet in actie komen is het te laat. Dat geldt ook voor de gemeente Groningen. We gaan deze uitdaging aan met onverschrokken daadkracht, toepasbare kennis en een tomeloze ambitie. Het uitgangspunt is en blijft dat Groningen CO2 neutraal is in 2035. Dat bereiken we door energie te besparen, duurzaam op te wekken en het daarna slim te (her)gebruiken. Een goed voorbeeld hiervan is restwarmte die vrijkomt bij industriële processen inzetten voor stadsverwarming.

Ook de economie moet verder vergroend worden, waarbij circulariteit zowel het uitgangs- als het eindpunt is. Op deze manier zorgen we ervoor dat we zuinig omgaan met de grondstoffen die we hebben en dat we oog houden voor de ruimtelijke impact ervan. De biodiversiteitscrisis gaan we tegen door in te zetten op ecologisch beheer en uitbreiding van groen en natuurlijk water. Natuur en landschap binnen én buiten stedelijk gebied worden ecologisch aan elkaar gekoppeld en komen terug in alle wijken.

ENERGIE VOOR DE TOEKOMST

De ambitie om in 2035 CO2-neutraal te zijn staat wat GroenLinks betreft als een paal boven water en daarom nemen we geen besluiten die afbreuk doen aan dit doel. We geven prioriteit aan zonnepanelen op daken en parkeerterreinen. Op plekken waar dit niet mogelijk is, zetten we in op zonneweides met als stellige voorwaarden dat ze in het landschap passen en de biodiversiteit waarborgen. Niet de bestuursgrenzen, maar de landschappelijke contouren zijn bij dit soort beslissingen leidend. Zonneparken en zonneweides moeten bijdragen aan de plaatselijke ecologie en het verbeteren van de bodemgesteldheid. Ook voor windmolens stellen we als voorwaarde dat zij in het landschap passen en dat vogels en vleermuizen er zo min mogelijk last van hebben. Hoe dan ook geldt voor ons dat omwonenden zo vroeg mogelijk betrokken moeten worden.

In Groningen komen geen commerciële zonnevelden, maar alleen zonnevelden die óf door de gemeente zelf zijn ontwikkeld, of door lokale energiecoöperaties. In beide gevallen vloeien de opbrengsten terug naar de Groningers.

Een van de meest belangrijke en ingewikkelde opgaven is de verduurzaming van alle woningen, willen we het doel van een klimaatneutraal Groningen in 2035 halen. Daarnaast helpt verduurzaming bij het terugdringen van energie-armoede en het verhogen van het wooncomfort. Een goed geïsoleerd huis heeft minder energie nodig om warm te blijven, en dat merk je ook in de portemonnee! Daarnaast hebben inwoners behoefte aan duidelijkheid: “wat moet ik doen als mijn CV kapot gaat? Wanneer gaat mijn straat van het gas af?” We willen dat de gemeente over dit soort vragen zo snel mogelijk duidelijkheid geeft door helder en overzichtelijk beleid te ontwikkelen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de sociale huursector, de particuliere huursector en woningeigenaren.

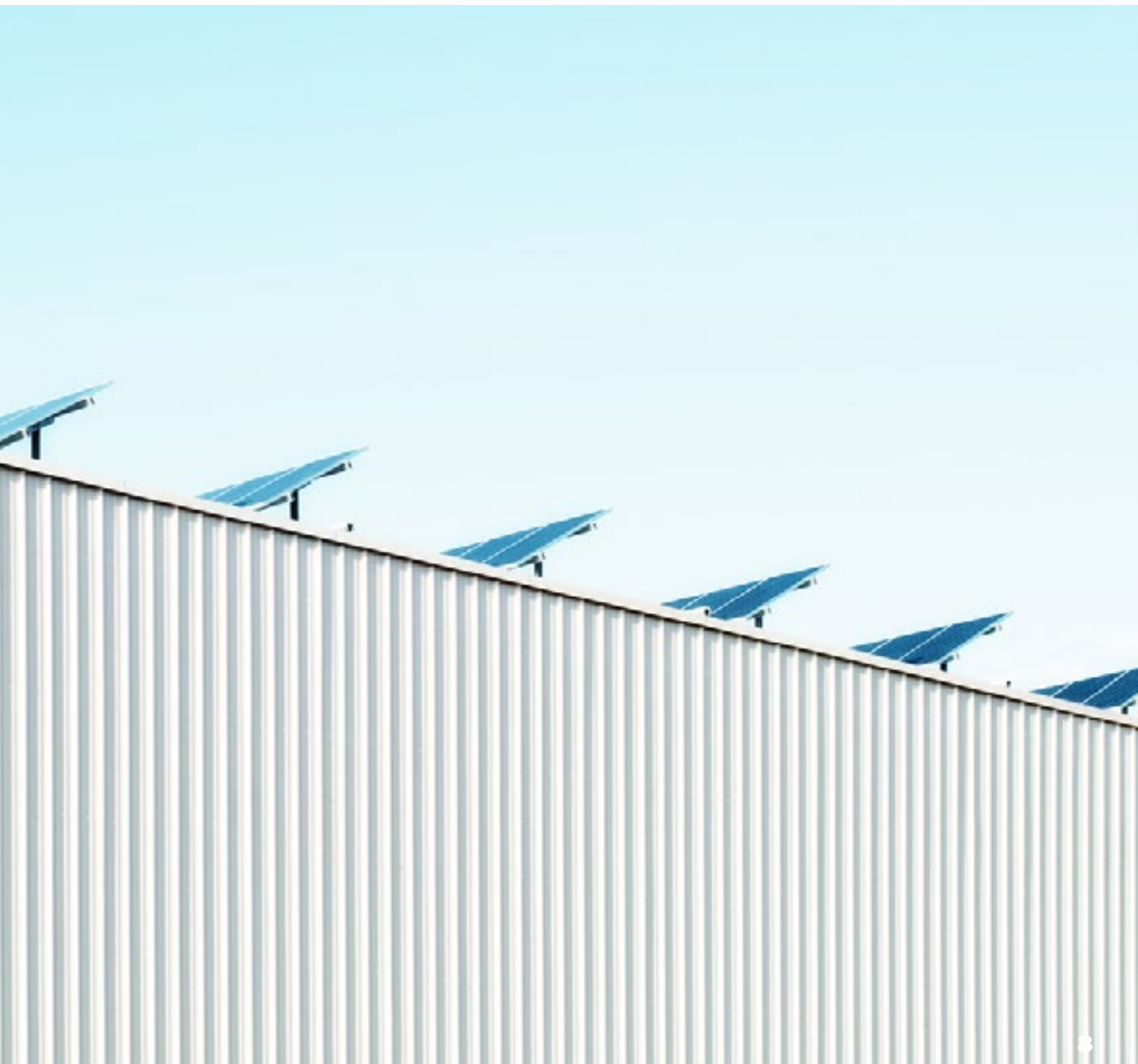

GROENLINKS WIL...

- 1** Dat de eerste prioriteit ligt bij het besparen van energie. Met een duurzaamheidsfonds financieren we energiebesparende maatregelen, zodat de ingewikkelde weg naar aardgasvrij verwarmen voor iedereen binnen handbereik is. We stimuleren eigenaren om hun woning of kantoorpand te verduurzamen. We ontzorgen hen met expertise over techniek en financiering via het Gronings Energieloket.
- 2** Duidelijke prestatieafspraken met woningcorporaties maken over minimale energielabelsprongen, het percentage energieneutrale woningen en woningen met zonnepanelen. Hierbij wordt de focus gelegd op de woningen met de laagste energielabels, waar de grootste verduurzaming te behalen valt. We maken een actieplan voor verduurzaming van de particuliere huursector.
- 3** Energiecoöperaties en andere bottom-up energie-initiatieven ondersteunen. Ook mensen zonder eigen dak of grond krijgen de mogelijkheid om in hun directe omgeving mee te profiteren van de opbrengsten van opwek van duurzame energie. We voorkomen dat coöperatieve energieprojecten aan commerciële ontwikkelaars verkocht worden, door een eerste kooprecht voor de gemeente in te stellen.
- 4** We stimuleren meervoudig ruimtegebruik. We combineren zonnepanelen op daken met sedum, voor hogere opbrengst én meer groen. We stellen P&R-daken, bushokjes, bermen en geluidsschermen ter beschikking voor (coöperatieve) duurzaamheidsprojecten. Waar zonneparken op landbouwgrond komen, stimuleren we de koppeling tussen zonnepanelen en duurzame landbouw.
- 5** Met inwoners overleggen we over de beste oplossing voor de toekomstige warmtevoorziening in hun buurt. De nadruk ligt hierbij op het verlagen van de energierekening en het verhogen van het wooncomfort. De uitkomsten hiervan worden per buurt of wijk vastgelegd in een wijktransitieplan.
- 6** Nieuwbouwwijken worden energieneutraal opgeleverd.
- 7** Duurzame collectieve warmte via Warmtestad voor meer huishoudens beschikbaar stellen en coöperatieve warmteprojecten in de gemeente steunen.
- 8** Dat de gemeente zelf investeert in windmolens en zonneparken en dat de opbrengsten daarvan worden ingezet voor de energietransitie, voor de verbetering van de leefbaarheid ter plekke en voor de verlaging van de energierekening.
- 9** Samen met boeren, waterschappen en natuurorganisaties een actieplan maken om veenontwikkeling te stimuleren en veenoxidatie tegen te gaan. Veenoxidatie is verantwoordelijk voor zo'n 4% van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland.

GROENE ECONOMIE

De energietransitie is tegelijkertijd zowel een enorme uitdaging als een enorme kans voor het bedrijfsleven. Bedrijven en instellingen verbruiken bijna de helft van alle energie in Nederland en ze liggen nog lang niet op schema om in 2035 CO2 neutraal te zijn. Aan de andere kant zien we wel dat er veel nieuwe bedrijvigheid en banen ontstaan dankzij de energietransitie en dat veel ondernemers goed bezig zijn met verduurzaming. Helaas lopen ondernemers nu nog te vaak tegen onduidelijke regels en praktische bezwaren aan. Wat GroenLinks betreft intensificeert de gemeente daarom de samenwerking met bedrijven om de energietransitie, de circulaire economie en de vergroening van de leefomgeving te versnellen. Daarbij benaderen we ondernemers proactief, ontzorgen we hen en denken we met ze mee in mogelijkheden, in plaats van beperkingen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Zuinig omgaan met grond, en daarom fors inzetten op inbreiding van bestaande bedrijventerreinen door middel van bestemmingsplanwijzigingen, gesprekken met ondernemers en creatieve oplossingen.
- 2** Hoge eisen stellen als blijkt dat er toch nieuwe locaties voor bedrijventerreinen noodzakelijk zijn. Op alle te bouwen daken komen verplicht zonnepanelen en we eisen een garantie dat overtollige energie aan het elektriciteitsnet geleverd kan worden. Ook stellen we eisen aan de inrichting van de bedrijventerreinen, met als doel om hitte tegen te gaan en zuinig om te gaan met water, ruimte en natuur.
- 3** Bedrijven stimuleren en waar nodig faciliteren om maximaal in te zetten op besparing van energie. Ook stellen bedrijven hun daken beschikbaar voor energieopwekking en levering aan de directe omgeving.
- 4** Dat geen grond aan vastgoedspeculanten wordt verkocht. Op dit moment wordt 12% van de grond op bedrijventerreinen in de Regio Groningen Assen (RGA) verkocht aan speculanten zonder duidelijke invulling. GroenLinks wil dat dit percentage naar nul gaat.
- 5** Verdozing van het landschap, stijging van het energieverbruik en een laag aantal banen per hectare op bedrijventerreinen tegen gaan. Nieuwe grote datacenters binnen onze gemeente zijn daarom niet toegestaan.
- 6** Dat de Groningse economie in 2030 voor 50% circulair en in 2050 voor 100% circulair is. Om dit te realiseren willen we het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie structureel inzetten. We bieden instrumenten, kennis en netwerken aan MKB'ers om duurzaam te ondernemen en we gaan als gemeente voorop lopen bij het circulair bouwen en slopen van gebouwen en infrastructuur.
- 7** Reclame voor fossiele producten in de openbare ruimte verbieden door eisen te stellen bij aanbestedingen en dit in de reclamenota vast te leggen.
- 8** Het aantal partijen voor het inzamelen van bedrijfsafval verminderen met als uitgangspunt dat uiteindelijk één partij verantwoordelijk gaat worden voor het inzamelen van bedrijfsafval in de binnenstad.
- 9** Faciliteren dat mensen zich kunnen om-, her- of bijscholen naar kansrijke banen in de energietransitie. We trekken daarbij op met de provincie, kennisinstellingen en bedrijven in het Noorden.
- 10** Bedrijven stimuleren om hun productieprocessen te verduurzamen. We willen het MKB actief ondersteunen om besparende maatregelen door te voeren. Grondstoffenverbruik wordt zo veel mogelijk teruggedrongen en de energiebesparingsplicht voor bedrijven wordt actief gehandhaafd.

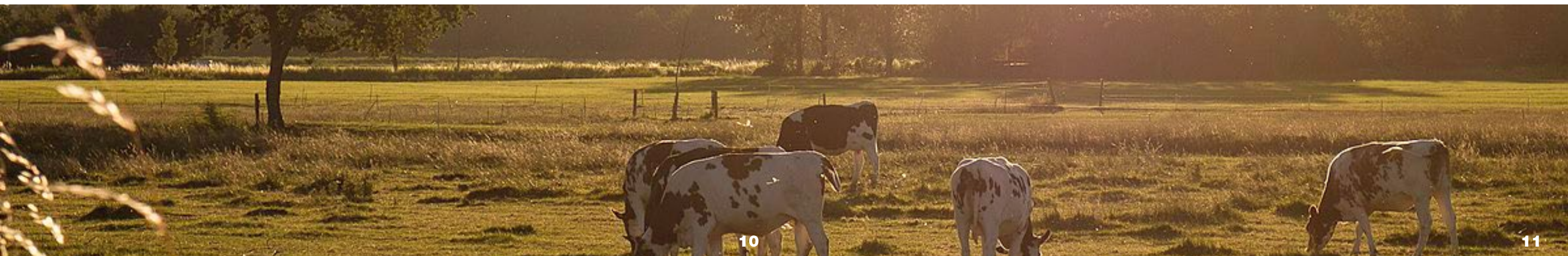
NATUUR, LANDSCHAP & LANDBOUW

De klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis vragen beide om meer en hoogwaardiger groen en natuurlijk water. GroenLinks plaatst de ecologische waarde van natuur en het versterken van de biodiversiteit voorop. We erkennen en respecteren de intrinsieke rechten van de natuur. Dit doen we door het beschermen en versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden en door het verbinden van de landelijke omgeving met de natuur in de dorpen en in de stad. We maken onze gemeente groener en beschermen omvangrijke weidegebieden en weidevogels. Het bouwen van woningen en bedrijfsgebouwen gaat samen met de vergroting van de biodiversiteit. Op deze manier zijn we klaar voor een veranderend klimaat en maken we groen in buurten toegankelijker voor iedereen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Populaties van zeldzame, bedreigde en kenmerkende soorten, in én buiten natuurgebieden, koesteren. Dit leggen we vast in de Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES). We leggen flora- en fauna-passages aan waar nodig om dat netwerk te versterken, bijvoorbeeld tussen Onnen en Paterswolde. We maken de oude loop van de rivier de Hunze in de stad Groningen weer zichtbaar en richten deze in als groene verbindingszone. We verbinden dorpen en Stad met elkaar langs groene zones. Dit leggen we vast in omgevingsplannen.
- 2** Groen in de wijken zien als nutsvoorziening - zoals straatverlichting en riolering – dat wordt meegenomen in nieuwe ruimtelijke plannen. We bouwen natuurinclusief, dat wil zeggen dat bouw van woningen en bedrijfsgebouwen samengaat met een vergroting van de biodiversiteit. Dit doen we onder meer door ‘verticaal groen’, groene daken en nestkastjes. Behoud van aanwezig groen is daarbij het uitgangspunt, en geen sluitstuk.
- 3** Dat iedere Groninger in het stedelijk gebied binnen 500 meter toegang heeft tot groen, zoals parkjes, buurtmoestuinen en beschaduwde bankjes met waterpunten. We leggen dit vast in omgevingsplannen en nemen een percentage ‘ecologisch groen’ op.
- 4** Intensief samenwerken met natuur- en landschapsorganisaties, bewoners en specialisten voor een hogere kwaliteit van de natuur in en om de stad. GroenLinks wil inwoners betrekken bij een toegankelijk proces en voor het creëren van draagvlak, maar ook voor advies over groen in de gemeente.

- 5** De bomenpopulatie en -diversiteit vergroten door 10.000 bomen te planten, onder andere door ieder in Groningen geboren kind een boom cadeau te doen. Ook willen we een bos aanleggen langs de A7 richting Meerstad.
- 6** Een Landschapsfonds opzetten om plannen en projecten te realiseren die de ecologie in de gemeente versterken.
- 7** Dat de gemeente grond in het buitengebied aankoopt met als doel om natuurgebieden te ontwikkelen.
- 8** De natuurwaarden van de Oostzijde van het Paterswoldsemeer en het Zuidlaardermeergebied verder ontwikkelen. Nieuwe vormen van intensieve recreatie worden daar niet toegestaan.
- 9** Dat de Hortus in Haren blijft bestaan in de huidige vorm.
- 10** Actief in gesprek gaan met boeren over verduurzaming van hun bedrijfsvoering en de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen faciliteren, bijvoorbeeld via het delen van best practices. Natuurinclusieve landbouw, biologische landbouw en regeneratieve landbouw (gericht op herstel van de bodem) en biodiverse akkerranden zijn ons uitgangspunt. We onderzoeken behoeften en obstakels, betrekken omwonenden en faciliteren en ondersteunen plannen voor lokale markten en voor de afzet van producten.
- 11** Zosnel mogelijk af van de intensieve veehouderij. In lijn met de provinciale omgevingsverordening is er binnen de gemeente Groningen geen ruimte voor nieuwe intensieve veehouderijen of voor nieuwe intensieve neventakken bij bestaande bedrijven. Bestaande agrarische (grondgebonden vee-) bedrijven worden gestimuleerd dier- en milieuvriendelijk te ‘boeren’. Uitbreidingsplannen worden getoetst op natuurwaarden en duurzaamheid. Bestaande stallen moeten brandveilig worden gemaakt.
- 12** De biodiversiteit van omvangrijke weidegebieden verbeteren en bedreigde weidevogels beschermen.
- 13** Sportvisserij ontmoedigen en alleen toestaan in wateren met voldoende leefruimte voor de vissen. Er wordt strenger op visvergunningen gehandhaafd. De plezierjacht blijft verboden.
- 14** Meer voorlichting aan inwoners over bescherming van dieren en planten en het natuur- en duurzaamheidscentrum blijven subsidiëren.

HOOFDSTUK 2

HERWINNEN VAN DE OPENBARE RUIMTE

GroenLinks wil doorgaan met het terugwinnen van de openbare ruimte. Vooral in de binnenstad, maar zeker ook op andere plekken staat de openbare ruimte flink onder druk. Denk hierbij aan: terrassen, reclame uitingen, uitstallingen, bezorgauto's- scooters- en fietsen, vrachtwagens van leveranciers, klus auto's en bouwverkeer — en bij gebrek aan alternatieve stallingsplekken: fietsen. GroenLinks maakt zich sterk voor de-commercialisering van de openbare ruimte, want de openbare ruimte is immers van iedereen en zou dus minder gebruikt moeten worden voor private deelbelangen. Daarom wordt ook de dominantie van de auto teruggedrongen en komt er meer ruimte in de stad voor lopen, fietsen, verblijven, ontmoeten, spelen en groen.

Het ruimtelijke ordeningsbeleid is wat GroenLinks betreft gericht op een compacte stad waarin mobiliteit beperkt wordt. Dit doen we zodat wonen, werken, ontspannen en voorzieningen zo veel mogelijk in de buurt van mensen georganiseerd zijn. GroenLinks streeft naar een stad waarin alle belangrijke voorzieningen op een afstand van 10 minuten lopen zijn. Voor onze dorpen stellen wij vergelijkbare doelen. We koesteren en versterken bijzondere landschappelijke elementen, zoals de zandwegen, geomorfologische structuren en cultuurhistorische aspecten. Er komt geen nieuwbouw tussen Stad en Garmerwolde of tussen Stad en Haren.

Ruimtelijke plannen die locatie- of gebiedsoverstijgend zijn — denk hierbij aan plannen over mobiliteit, hoogbouw, uitbreidingen of zonneparken — komen alleen met uitgebreide inbreng van inwoners en andere betrokken belangen tot stand. Bewoners worden vroegtijdig geïnformeerd over ruimtelijke plannen, ook over plannen van particuliere ontwikkelaars. De gemeente betreft bewoners actief bij de planvorming en besluitvorming en begint daarbij met het voorleggen van dilemma's. In het afwegingsproces spelen direct betrokkenen hun rol, maar ook belangen die geen natuurlijke behartiger hebben worden meegewogen. Denk hierbij aan de belangen van kinderen, toekomstige generaties, of bijvoorbeeld natuur- en landschapswaarden. Ten slotte zijn de aanwezige natuur- en landschapswaarden van een gebied de basis voor eventueel toekomstige bouwplannen.

BETAALBAAR WONEN

Een dak boven je hoofd is een grondrecht. Punt. Jarenlange liberalisering van de volkshuisvesting heeft een wooncrisis opgeleverd waarin dat grondrecht niet langer vanzelfsprekend is en waarin woningen handelswaar zijn geworden. De verhuurdersheffing is desastreus voor de ontwikkelingen in Groningen. In de stad kan de wachttijd voor een sociale huurwoning oplopen naar acht jaar en de prijzen van koopwoningen blijven onverminderd stijgen. Ook in dorpen en kleine kernen op het platteland is een fors tekort aan woningen, met name voor starters, jongeren en ouderen. Voorop staat dat we wonen voor iedereen betaalbaar maken en houden. Bij nieuwbouw wil GroenLinks meer betaalbare huurwoningen in buurten met overwegend duurdere woningen en vice versa. Verder snappen we dat de stad erg aantrekkelijk is voor internationale studenten en we achten de onderwijsinstellingen, die deze studenten werven, als medeverantwoordelijk voor goede huisvesting. Aandacht hebben we ook voor senioren als snelst groeiende groep bewoners in de gemeente.

FOTO: ANTOON KUPER

GROENLINKS WIL...

- 1** In nieuwe woongebieden 40% sociale huurwoningen realiseren. Met woningcorporaties maken we afspraken over de nodige uitbreiding tot voldoende sociale huurwoningen — waaronder de laagste huur — en verduurzamen van bestaande sociale huurwoningen.
- 2** Dat de gemeente actief grondbeleid voert en zo nodig zelf gaat bouwen of grond in erfpacht gaat uitgeven.
- 3** Een zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding invoeren.
- 4** Dat projectontwikkelaars geen bouwvergunning meer krijgen als die weigeren dwingende afspraken te maken over de maximale huur(stijging).
- 5** Geen verkoop van sociale huurwoningen door corporaties of omzetting naar duurdere huurwoningen.
- 6** Doorgaan met de lokale verhuurdersvergunning, waarbij de gemeente eisen stelt aan particuliere verhuurders om het belang van huurders beter te verankeren.
- 7** Geen shortstay constructies zonder huurbescherming voor studentenhuizen. We willen een verbod op deze constructie en we eisen dat de huurprijs wordt bepaald conform het woningwaarderingstelsel. Huurders geven we betere bescherming met een tijdsbegrenzing van maximaal 4 maanden.
- 8** De toestroom van studenten gaat sneller dan de groei van beschikbare woonruimte. Studenten die naar Groningen komen, moeten vooraf de zekerheid hebben dat er voor hen een betaalbare en fatsoenlijke kamer beschikbaar is. We spreken instellingen voor hoger onderwijs aan op hun verantwoordelijkheden voor de huisvesting van studenten.
- 9** De rode loper uitleggen voor alternatieven woonvormen, zoals wonen op water, Tiny Houses, wooncoöperaties, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO's), zorg voor ouderen en andere burgerinitiatieven.
- 10** Ook in de kleinere kernen voldoende, goede en betaalbare woningen realiseren. Nieuwbouw moet passen bij het huidige karakter van de dorpen.
- 11** Voldoende woningen voor kwetsbare inwoners zoals dak- en thuislozen en mensen met psychische of lichamelijke problemen. Waar nodig in de vorm van begeleid wonen of andere groepsprojecten. GroenLinks wil dat gemiddeld 10% van de nieuwbouw die beschikbaar komt voor kwetsbare inwoners bestemd is.
- 12** De ontwikkeling van kleinschalige woonzorgcombinaties stimuleren, waar zelfstandig wonen wordt gecombineerd met passende zorg als geschikte middenweg tussen zelfstandig wonen en verpleeghuizen.
- 13** Bewoners in betaalbare gezinswoningen verleiden om te verhuizen naar kleinere woningen als de woning of de tuin te groot voor hen is geworden. Zo komt er meer ruimte voor gezinnen. Samen met de corporaties maken we hiervoor een plan van aanpak.
- 14** Initiatieven in wijken en dorpen van lokaal georganiseerde zorg- en wooncombinaties steunen. Denk hierbij aan coöperaties met voorzieningen voor kinderopvang of senioren.
- 15** Niet vanzelfsprekend meewerken aan transformaties van kantoor naar woning of van winkel naar horeca. We streven eerder naar functiemenging.
- 16** Circulair bouwen waarbij kringlopen zich sluiten en afval een grondstof is. Dit wordt een vast criterium bij gronduitgifte, aanbestedingen en vergunningen. Binnen de toekomstige Omgevingswet stellen we scherpere eisen aan de milieuprestaties (MPG) van nieuwbouw.

MOBILITEIT

Groningen heeft al jarenlang een ambitieus fietsbeleid en behoort tot de wereldtop qua fietsgebruik. We willen meer ruimte voor de fiets, dat fietspaden worden verbreed en ontbrekende schakels in deze wens worden aangevuld. We streven naar een netwerk met meerdere routes, geschikt voor verschillende soorten fietsers: snel voor de bestemmingsfietsers, veilig en comfortabel voor de oudere of jonge fietser. We blijven investeren in onderhoud en kwaliteit van de fietsinfrastructuur.

GroenLinks blijft zich inzetten voor meer mogelijkheden voor fietsenstallingen; zowel grote, als ook kleinere inpandige stallingen op strategische plekken. Door het faciliteren van inpandige fietsenstallingen, centraal auto-parkeren en deelauto's en -scooters gaan ontwikkelaars hieraan meebetalen. We willen dat werkgevers en woningeigenaren zich inspannen voor het realiseren van voldoende stallingsruimte, inpandig of op eigen terrein. Op deze wijze wordt de openbare ruimte voor andere doelen vrijgemaakt.

GROENLINKS WIL...

- 1** Een deel van de parkeergarages in de binnenstad (Haddingestraat, Centrum Zuid) omzetten naar bewonersparkeren. Daarnaast wil GroenLinks meer ruimte creëren door parkeerplaatsen op straat jaarlijks te verminderen met 1%.
- 2** De parkeernorm aanscherpen bij de nieuwbouw van huizen, bedrijven of winkels. Op deze manier wordt er voldoende openbare ruimte behouden.
- 3** Een maximumsnelheid van 30 km/u voor het autoverkeer in de bebouwde kom invoeren, met voorrang voor fietsers en voetgangers. Voetgangers en wandelaars krijgen een hoofdrol in de openbare ruimte.
- 4** Samen met werkgevers, grote organisaties en het onderwijs de spreiding van mobiliteit voortvarend aanpakken.
- 5** In iedere buurt of dorp een overstapknooppunt (Hub) waar het OV stopt en waar mensen een fiets, bakfiets, elektrische fiets, e-scooter of auto kunnen huren. We willen deze diensten voor deelmobiliteit lokaal en niet commercieel laten exploiteren.
- 6** Een tram in Groningen, als OV-verbinding door het oostelijke deel van de stad: van station Europapark, via het UMCG, het Noorderstation, winkelcentrum Paddepoel naar de Zernike Campus.
- 7** Uitbreiding van het aantal treinstations in de gemeente Groningen: Suikerzijde, Hoogkerk en de Friesestraatweg. Een treinspoor naar de Zernike campus is ongewenst vanwege het ecologisch waardevol natuurgebied, de Selwerderhof en het archeologische monument van Kasteel Selwerd.
- 8** In buurten of dorpen Mobility Challenges organiseren; buurtbewoners gaan de uitdaging aan om twee maanden lang gebruik te maken van deelvervoer.
- 9** Een goed vergunningenbeleid voor deelscooters en deelfietsen, waarbij de openbare ruimte wordt gespaard
- 10** Dat er meer ingezet wordt op bundeling en overslag van goederen in hubs: liever 1 volle vrachtwagen dan 5 deels beladen vrachtwagens de stad, het dorp of de wijk in.
- 11** Dieselwagens weren uit de binnenstad en vrachtvervoer in de binnenstad beperken. Zo snel mogelijk invoering van een zero-emissiezone in de binnenstad.

OPENBARE RUIMTE & MILIEU

De openbare ruimte is belangrijk om in te verblijven, te ontspannen, je te verplaatsen en elkaar te ontmoeten. Het moet veilig, schoon, groen, en ingericht zijn op een veranderend klimaat. GroenLinks vindt dat inwoners hierover mogen meedenken. Groningen wapent zich tegen de effecten van klimaatverandering. Het moet vooral prettig zijn om buiten te zijn en er anderen te ontmoeten. Voor iedere inwoner moet er daarom voldoende buitenruimte zijn. We trekken de natuur de dorpen en de stad in. Bij ruimtelijke plannen is dit het uitgangspunt, niet het sluitstuk.

GROENLINKS WIL...

- 1** De Diepenring ontstenen en parkeerplaatsen opheffen om zo een groene ring om de Binnenstad te realiseren. Dit zorgt voor een prettiger en klimaatbestendig verblijfsklimaat, geschikt voor langzaam verkeer, ontspanning, buiten sporten en spelen.
- 2** De waterkwaliteit in de diepenring en andere gemeentelijke wateren verbeteren.
- 3** Hittestress tegen gaan door bedrijventerreinen en woonwijken te vergroenen, groene daken aan te leggen en ruimte te maken voor water. Er komen minder stenen en meer groen. Parkeerplaatsen worden waar mogelijk halfverhard.
- 4** Inwoners betrekken en faciliteren bij verdere vergroening van hun wijken. We ondersteunen lokale groene initiatieven als buurtmoestuinen en -boomgaarden, groene stoepen, geveltuintjes, pluktuinen, etc.
- 5** Bomen beter beschermen. Hiervoor vragen we een hogere prijs van ontwikkelaars wanneer ze bomen niet gelijkwaardig kunnen vervangen. Ook willen we dat bomen als monumentaal worden aangemerkt al na veertig jaar in plaats van pas na vijftig jaar.
- 6** Dat in het Stadspark (meer) ruimte komt voor natuur, versterking van ecologische waarden en biodiversiteit, ontspanning, sport, natuureducatie, kunst in de openbare ruimte en kleinschalige evenementen.
- 7** Het beheer en onderhoud van gemeentelijk groen baseren op ecologische principes met insectenvriendelijkheid als de norm. Ook bermbeheer voeren we ecologisch uit. Hierover hebben we goed overleg met buurt- en wijkorganisaties.
- 8** Inwoners tijdig informeren over veranderingen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld over het kappen of planten van bomen of de bouw van een nieuwe school.
- 9** Gemeentelijke boomkwekerijen starten, die we beheren met participatiebanen. Deze bomen gebruiken we om de gemeente sneller te vergroenen.
- 10** Minder zwerfafval. Dit willen we bereiken door het vergroten van de bewustwording van het probleem bij inwoners, door betere handhaving en door het faciliteren van (opruim)acties tegen zwerfafval.
- 11** Minder afval weggooien en meer scheiden door 'diftar' (differentiële tarieven). Hierdoor gaan huishoudens die minder restafval aanbieden, een lagere afvalstoffenheffing betalen.
- 12** Meer ophaaldagen organiseren voor grofvuil in de wijken.
- 13** De Ja-Ja sticker invoeren. Degene die folders in de bus wil moet daar zelf om vragen.

HOOFDSTUK 3

RECHTVAARDIGE SAMENLEVING

In de gemeente Groningen groeit één op de zes kinderen op in armoede — bijna dubbel zoveel als het landelijk gemiddelde. Wat GroenLinks betreft is dit niets anders dan onrecht. Opgroeien in armoede vergroot de kans enorm dat iemand zelf ook in armoede terechtkomt. Daarnaast heeft langdurige armoede, die ook toeneemt in onze gemeente, in veel gevallen grote negatieve effecten op motivatie, gezondheid, sociale activiteit en algemeen welzijn en welbevinden.

Veel politieke keuzes op het gebied van (on)gelijkheid worden op landelijk niveau bepaald. Zo zijn het minimumloon en de bijstand structureel te laag, is de arbeidsmarkt veel te flexibel geworden en wantrouwen veel mensen de overheid door hoe meedogenloos zij zich zelf heeft opgesteld. Toch kan de gemeente aan een aantal knoppen draaien om Groningen rechtvaardiger te maken. Zo kan ze schulden van mensen overnemen, zodat zij weer op adem kunnen komen, kan ze mensen begeleiden naar nieuw werk en speelt ze een belangrijke rol in hoe het basisonderwijs wordt aangeboden.

De gemeente moet daarom alles in het werk stellen haar inwoners vol vertrouwen tegemoet te treden, om intergenerationele armoede te stoppen én het netto besteedbaar inkomen van minimahuishoudens te verhogen.

INKOMEN, ARMOEDE & SCHULDEN

Armoede is naast een zaak van het individu ook een zaak van de Groningse samenleving als geheel — en kinderarmoede is echt onaanvaardbaar. Daarom is het bestrijden van kinderarmoede ons eerste uitgangspunt. GroenLinks wil dat over 15 jaar niemand in Groningen nog onder het dan geldende sociaal minimum hoeft te leven. Ook staat de gemeente pal voor het basisrecht van een fatsoenlijk bestaan met dito loon of uitkering. Een structurele stijging van het netto te besteden inkomen van minimahuishoudens is hard nodig. Daarbij treedt de gemeente inwoners altijd met vertrouwen en respect tegemoet. Kennis over 'best practices' over armoedebestrijding is volop beschikbaar, maar nu nog erg versnipperd te vinden.

We zoeken de uiterste grenzen van de Participatiewet op en blijven landelijk lobbyen voor een aanpassing hiervan. In de recente periode — en mede door de corona crisis — is de kloof tussen de meest en de minst verdienende huishoudens sterk toegenomen. Er zullen altijd verschillen in inkomen, bezit en mogelijkheden tussen mensen zijn, maar op lokaal niveau zullen we altijd blijven strijden tegen de groeiende ongelijkheid.

GROENLINKS WIL...

- 1** De samenwerking met maatschappelijke partijen versterken om het uitbannen van armoede gezamenlijk aan te pakken.
- 2** Een structurele stijging van het netto besteedbaar inkomen van minimahuishoudens. Daarom willen we regelingen en toeslagen waar mogelijk automatisch en flexibel gaan toekennen. De individuele inkomenstoelage keren we na drie jaar in plaats van na vijf jaar uit.
- 3** Meer uitgaan van vertrouwen en minder van controleren. Geld dat we daardoor niet hoeven uit te geven aan controle gebruiken we (deels) voor het verhogen van toeslagen en (deels) voor inkomens- en werkconsulenten om individueel maatwerk te leveren.
- 4** De Stadjespas voortzetten in de vorm van de Groningen Pas. Alle Groningers krijgen deze pas, daarmee is het gebruik niet stigmatiserend. We zetten speciaal in op mogelijkheden die kinderen ondersteunen.
- 5** De laptopregeling uitbreiden zodat kinderen in groep 7 al een laptop kunnen krijgen.
- 6** Zolang de Voedselbank nog bestaat, gebruik maken van deze logistieke infrastructuur om inwoners met een laag inkomen te bereiken. Wel beschouwen we in een zo rijk land als Nederland, de Voedselbank als een onwenselijk en stigmatiserend fenomeen, dat het gevolg is van de toegenomen ongelijke verdeling van middelen.
- 7** De gemeente zorgt ervoor dat iedereen voldoende toegang heeft tot menstruatieproducten, door op openbare plekken gratis menstruatieproducten beschikbaar te stellen.
- 8** Met flexibele bijstand en inkomensondersteuning de kans verkleinen op een armoedeval en voorkomen dat de 17% 'werkende armen', zzp'ers en flexwerkers onder het sociaal minimum terecht kunnen komen.
- 9** Schuldhulpverlening intensiveren om inwoners zo snel als mogelijk te kunnen ondersteunen. Door schaamte zoeken mensen vaak te laat hulp, terwijl ondertussen schulden blijven oplopen en in huishoudens de stress oploopt. We zetten daarvoor nog meer in op vroegsignalering. Professionals laten we daarbij zo vroeg als mogelijk en zo adequaat mogelijk ondersteuning bieden.
- 10** Stress door schulden voor inwoners met problematische schulden goed aanpakken door voor hen een gemeentelijke schulden voorziening in te richten — met een pauzeknop! Daarmee bundelen we al hun schulden, zodat zij met maar één schuldeiser te maken hebben.
- 11** Met de nieuwe academie 'Gro Next' werken aan het bundelen van kennis over armoede en schulden en ons blijven inzetten voor het bespreekbaar maken van armoede.
- 12** Stoppen met het opleggen van oninbare boetes aan dak- en thuislozen, mensen in schuldhulpverleningstrajecten en mensen onder bewindvoering.

WERKGELEGENHEID & ECONOMIE

GroenLinks vindt dat de gemeente een actieve rol moet spelen in het ontwerpen van de gemeentelijke economie. We kiezen ervoor om duurzame, circulaire en maatschappelijk verantwoordelijke ondernemingen te ondersteunen bij het vestigen of verder ontwikkelen in de gemeente Groningen. GroenLinks wil de aandacht verschuiven naar het ondersteunen van sociaal ondernemerschap en impact-ondernemen. Dit doen we door in te zetten op onze gemeentelijke netwerken, kennisdeling, voucherregelingen en door het aanbieden van vastgoed. Zodoende kunnen we werken aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Ook ontmoedigen we waar mogelijk en waar nodig flexibele contracten die niet alleen economisch inefficiënt zijn, maar ook sociaal onhoudbaar. We willen aan de slag met het ontwikkelen van lange termijn visies op dorpskernen en wijkwinkelcentra.

De Coronacrisis heeft een proces dat al langer gaande is versneld: de platformeconomie zorgt er voor dat waarde uit Groningen verdwijnt. In plaats van het direct uitgeven van geld bij de Groningse middenstand en horeca, wordt steeds vaker geld uitgegeven aan bedrijven als Thuisbezorgd, UberEats en Bol.com die nauwelijks winstbelasting betalen. GroenLinks wil lokale (horeca-)ondernemers ondersteunen in het concurreren met multinationals, met als doel om zoveel mogelijk waarde in Groningen te houden.

GROENLINKS WIL...

- 1** Dat doormiddel van onderlingesamenwerking tussen bedrijven, overheden, kennisinstellingen, financiers en intermediairs, barrières en knelpunten voor impact-ondernemen worden aangepakt.
- 2** Bij het aantrekken van nieuwe bedrijven zorgen voor meer werkgelegenheid voor praktisch opgeleiden. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld, ook door meer stages aan te bieden voor mbo'ers.
- 3** Voor werkzoekenden, onafhankelijk van hun leeftijd en naar behoefte, effectieve begeleiding naar een baan of bij het opstarten van een eigen bedrijf. Als een eigen bedrijf kansrijk lijkt, wil GroenLinks dit ondersteunen met een startkapitaal vanuit de gemeente.
- 4** De netwerken van het UWV en de gemeente gebruiken voor stages of om-, her-of bijscholing. Hierbij kijken we naar kansrijke sectoren zoals de zorg, het onderwijs, de energietransitie, techniek en de ICT.
- 5** Dat het jongeren makkelijk gemaakt wordt om bij een bedrijf of organisatie maatschappelijke ervaring op te doen in het geval dat betaald werk op zich laat wachten. Een zorgvuldige verdringingstoets blijft hierbij van belang.
- 6** Een beschermde werkomgeving voor mensen met een arbeidsbeperking of voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt behouden. We stimuleren samenwerking tussen de sociale werkvoorziening, sociale ondernemingen en reguliere bedrijven.
- 7** Een minimumloon van tenminste 14 euro per uur en we steunen de lobby hiervoor in Den Haag. Als werkgever moet de gemeente hierin het goede voorbeeld geven.
- 8** Dat de basisbaan een structureel onderdeel van de gemeentelijke organisatie wordt voor mensen die langdurig niet aan het werk komen.
- 9** Ondernemersfondsen inzetten om dorpen en wijken levendig te houden. Hierdoor behouden we en ontwikkelen we winkels, horeca en werkgelegenheid verder.

ONDERWIJS

Investeren in onderwijs is investeren in de toekomst. Het meeste onderwijsbeleid wordt op landelijke niveau gemaakt, maar ook de gemeente kan veel betekenen. GroenLinks pleit voor krachtig en actief onderwijsbeleid waarbij we kansengelijkheid centraal zetten. Op school moet je meer kunnen leren dan enkel de schoolse vakken en moet er aandacht zijn voor een brede ontwikkeling. Kinderen leren op school bijvoorbeeld hoe ze zorgvuldig kunnen omgaan met de wereld en hoe ze gezond kunnen blijven.

GROENLINKS WIL...

- 1** Dat schoolgebouwen een voorbeeld worden als het gaat om de energietransitie en om duurzaam bouwen. De gebouwen worden energieneutraal, hebben een goede ventilatie en groene schoolpleinen. Ook wordt door inrichting gestimuleerd om zoveel mogelijk met de fiets van en naar school te reizen. Waar mogelijk stimuleren we de inrichting van een “schoolstraat” en wordt het gebied rondom een school tijdens het halen en brengen geheel afgesloten voor gemotoriseerd verkeer.
- 2** De goede resultaten van de vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) voor kinderen tot 4 jaar behouden. Zo start geen enkel kind met een achterstand aan de basisschool. Ook samenwerking tussen de VVE, het basisonderwijs en de buitenschoolse opvang draagt hieraan bij. Om dit te stimuleren worden deze instanties zo veel mogelijk gehuisvest op één plek in brede buurtscholen (Integrale Kinde scholen).
- 3** Dat de gemeente scholen ondersteunt die door krimp moeten samengaan en samenwerking ondersteunt tussen scholen onderling en met andere (kind)organisaties, bijvoorbeeld door voorzieningen als een mediatheek, sportveld, of ruimte voor buitenschoolse activiteiten te delen.
- 4** Dat de gemeente, samen met het basisonderwijs, werkt aan één gezamenlijk aanmeldpunt waar alle ouders hun kinderen op hun derde inschrijven, zodat alle ouders voldoende tijd hebben om een school te kiezen voor hun kind. Samen met goede voorlichting over schoolkeuze vergroot dat de kansen voor alle kinderen. Daarnaast ondersteunt de gemeente initiatieven die er voor zorgen dat scholen een goede afspiegeling zijn van de samenleving.
- 5** Geen kansenongelijkheid in het onderwijs die ontstaat door armoede. Leerlingen worden niet uitgesloten van schoolactiviteiten omdat ouders in armoede de vrijwillige ouderbijdrage niet kunnen betalen. Daarnaast moeten alle leerlingen de mogelijkheid hebben om huiswerkbegeleiding en bijles te kunnen volgen.
- 6** Brede algemene vorming voor ieder kind. Voorzieningen voor kunst- en cultuureducatie en voor natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) hebben en houden onze steun. Voorzieningen voor vredeseducatie worden mogelijk gemaakt.
- 7** Dat scholen, waar mogelijk, een kansrijk/dubbel advies (vmbo/havo; havo/vwo) geven. Daarnaast gaat de gemeente met schoolbesturen in gesprek over het aanbieden van gemengde en ook langere brugperiodes. Ook stimuleren we de vorming van “tienercollege’s,” zoals de Simon van Hasseltschool.
- 8** Dat, zolang het nodig is, de gemeente in gesprek blijft met schoolbesturen en het samenwerkingsverband om de gevolgen van de coronapandemie te monitoren. Er worden acties ondernomen om kinderen en jongeren te ondersteunen wanneer zij zichzelf onvoldoende hebben kunnen ontwikkelen door de pandemie.
- 9** Het aantal (digitale) laaggeletterden in de gemeente verder omlaag brengen, bijvoorbeeld door middel van taalhuizen en taalcoaches. De gemeente houdt in de eigen communicatie rekening met laaggeletterdheid.
- 10** Dat de gemeente werkgevers stimuleert om op de werkvloer, met hulp en cofinanciering van de gemeente, een cursus voor laaggeletterden te organiseren.
- 11** Meer plekken waar inwoners kosteloos kunnen studeren, bijvoorbeeld in bibliotheken en wijkcentra.

HOOFDSTUK 4

VERKLEINEN VAN GEZONDHEIDSVerschillen

Een goede gezondheid is voor iedereen één van de belangrijkste zaken in het leven. We constateren dat er in de gemeente Groningen grote gezondheidsverschillen zijn. De levensverwachting kan op tien minuten fietsafstand wel tot zeven jaar verschillen. We zien dat in de armere noordelijke wijken de levensverwachting sterk achterblijft bij de rijkere wijken in het zuiden. Gebrek aan een volwaardig inkomen, de stress en de onzekerheid die daarbij komen kijken, eventuele schuldenopbouw en weinig perspectief: allemaal zaken die ertoe kunnen leiden dat inwoners een mindere gezondheid of minder gezonde jaren ervaren. Zulke gezondheidsverschillen zijn voor GroenLinks in alle dorpen en wijken onaanvaardbaar.

Een goede gezondheid is echter niet voor iedereen vanzelfsprekend. Een gezonde(re) levensstijl draagt bij aan meer gezondheid en meer welbevinden. GroenLinks wil dat de gemeente samen met (zorg)partijen haar inwoners ondersteunt om tot een gezondere levensstijl te komen. Dit vergt een langjarige aanpak met een intensieve inzet van alle betrokkenen.

Eenzaamheid komt steeds vaker voor bij alle leeftijden en bevolkingsgroepen. Afstand moeten houden om je fysieke gezondheid te beschermen, kan tegelijkertijd ook een negatief effect hebben op je geestelijke gezondheid. De coronacrisis en de maatregelen spelen hierin een belangrijke rol. Zo blijft in onze regio het aantal mensen in geestelijke nood toenemen; dat vinden wij zorgwekkend. Daarom willen we de wachtlijsten terugdringen. Lang moeten wachten op hulp als je in geestelijke nood bent, vindt GroenLinks onacceptabel.

GEZOND ZIJN EN GEZOND BLIJVEN

Hoe gezonder mensen zijn, hoe minder snel ze afhankelijk worden van zorg. Niemand wil ziek worden en afhankelijk zijn van zorg. Voldoende geld, gezonde voeding en een dak boven je hoofd zijn sterk medebepalend voor de behoefte aan zorg. We willen meer aandacht voor het belang van een gezonde levensstijl en dus meer aandacht voor het tegengaan van overgewicht, roken en te weinig bewegen.

Ook de plek waar je woont kan ongezond zijn. Fijnstof- en ultrafijnstofdeeltjes, stikstofneerslag en uitlaatgassen hebben grote invloed op de gezondheid en levensverwachting.

Senioren willen zoveel mogelijk zelfstandig en gezond blijven. Door vergrijzing neemt het aantal ouderen in onze gemeente toe. Veel senioren willen graag actief blijven en zich actief blijven inzetten voor de maatschappij. Hun gezondheid is van groot belang voor hun autonomie. Daar komt bij dat iedereen zomaar opeens zorg of begeleiding nodig kan hebben. GroenLinks vindt dat die dan snel, adequaat, goed en vooral dichtbij geregeld moet zijn.

FOTO: MARKTEN GRONINGEN

GROENLINKS WIL...

- 1** Een zo groen en gezond mogelijke leefomgeving in wijken met een lagere levensverwachting.
- 2** Een ambitieus lokaal preventieakkoord dat een gezonder en meer ontspannen leven met meer welbevinden mogelijk maakt en ook stimuleert.
- 3** Strengere eisen aan luchtkwaliteit dan landelijke en Europese normen. De gemeente voert een milieuzone en de fijnstofnorm van de Wereldgezondheidsorganisatie in.
- 4** De stilte buitenshuis beschermen. Openbaar groen met omsloten plekken, openbaar toegankelijke kerken, binnenpleinen en hofjes bieden rust en stilte in onze drukke stad.
- 5** Een Aanvalsplan tegen Eenzaamheid. Om te beginnen zorgen we voor activiteiten die eenzaamheid verminderen. We ontwikkelen een toegankelijk vraag-aanbod systeem waardoor mensen elkaar sneller kunnen helpen.
- 6** Specifieke aandacht voor ouderen met een migratie-achtergrond. Zij lopen meer risico op sociaal isolement.
- 7** Versterking van de positie van mantelzorgers met speciale aandacht voor jonge(re) kinderen die voor familieleden zorgen.
- 8** Zich stevig blijven inzetten voor suïcidepreventie, onder andere door het blijven steunen van de zelfmoordpreventielijn 113.
- 9** Frisdrank en fastfood van scholen en kantines weren en een plantaardig dieet stimuleren. Op scholen waar meer aandacht voor gezonde voeding nodig is, zorgt de school voor een ontbijt en waar mogelijk voor een (warme) lunch.
- 10** Een voedingsproject, waarbij dagelijks op verschillende plekken in de stad gezonde en koelverse maaltijden, die lokaal geproduceerd zijn, tegen een redelijke prijs afgehaald kunnen worden.
- 11** Intensivering van het programma Healthy Ageing. De gemeente zorgt ervoor dat meer ouderen kunnen sporten en bewegen. Ook komt er extra aandacht voor valpreventie en bewegen op hoge leeftijd.

SEKSUELE GEZONDHEID

We zien dat er bij veel jonge mensen vragen zijn omtrent seksuele voorlichting. Mede door de coronacrisis zagen we sexting en sextortion toenemen. GroenLinks wil betere voorlichting en meldpunten om seksuele intimidatie zoveel mogelijk — en het liefst helemaal — te voorkomen. Het probleem van seksueel geweld is groot en de cijfers zijn schokkend. Seksueel geweld komt overal en in alle lagen van de samenleving voor en heeft grote gevolgen op de gezondheid en het welzijn van de slachtoffers en kan (jonge) mensen voor het leven beschadigen. Echter, structurele en effectieve preventie van seksueel geweld is heel goed mogelijk.

GROENLINKS WIL...

- 1** Betere seksuele voorlichting en meer aandacht voor (gezondheids)problemen van studenten en andere jongvolwassenen, bijvoorbeeld door de samenwerking tussen studentenverenigingen en de GGD te versterken en/of de bekendheid van WIJ-teams onder deze groep te vergroten.
- 2** Overleg met jongeren om onveilige plekken te identificeren en die (sociaal) veiliger te maken.
- 3** Jongeren meer voorlichting geven over de gevaren van sexting en sextortion.
- 4** Meer aandacht voor seksuele vorming en seksuele gezondheid in het onderwijs, binnen de jeugdzorg, het gemeentelijk sportbeleid en jongerenwerk. Dit om de weerbaarheid van jongeren te vergroten.
- 5** Voortzetting van het programma 'Geweld Hoort Nergens Thuis,' tegen geweld in afhankelijkheidsrelaties en kindermishandeling.
- 6** Vrouwelijke genitale verminking (VGV) tegengaan en hier elk jaar op 6 februari aandacht voor vragen.
- 7** Veiligheid rondom abortusklinieken garanderen.

SPORT & BEWEGEN

Bewegen is leuk, gezond en sociaal. Of je nou voetbalt bij Omlandia, bootcamp in het Noorderplantsoen of een rondje wandelt door het Beijumerbos. GroenLinks staat voor een groene openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen en om te sporten in iedere wijk en elk dorp.

In Groningen doet iedereen ertoe. Armoede of financiële zorgen kunnen sport en bewegen minder vanzelfsprekend maken. Geld mag geen obstakel zijn om te kunnen sporten en bewegen of lid te zijn van een sportvereniging. Sportverenigingen zijn een waardevol onderdeel van de Groningse samenleving, vooral voor de sociale samenhang. De vrijwilligers vormen de sociale ruggengraat van de sport in Groningen.

GroenLinks maakt zich sterk voor mensen die tegen hindernissen aanlopen vanwege te weinig geld, hun culturele achtergrond, hun seksuele of genderidentiteit of vanwege fysieke mogelijkheden. Dit vraagt om een breed en toegankelijk sportaanbod en een veilig en inclusief sportklimaat.

GROENLINKS WIL...

- 1** Gezondheidsverschillen verkleinen door middel van een ambitieus gezondheidsbeleid.
- 2** Een groene en toegankelijke openbare ruimte voor iedereen dichtbij, omdat dit uitnodigt om te bewegen. Meer openbare en toegankelijke sportfaciliteiten, zoals skatebanen, mountainbikeroutes, voldoende openbaar zwemwater of bijvoorbeeld een outdoorgym.
- 3** Goede en toegankelijke sportvelden, zwembaden, openbare sportplekken en sporthallen in onze wijken en dorpen.
- 4** Vrijwilligers in sportverenigingen blijven ondersteunen.
- 5** Sportverenigingen ondersteunen met voorlichting en bewustwordingscampagnes voor het creëren van en zorgen voor een inclusieve en veilige omgeving voor iedereen.
- 6** Financiële obstakels wegnemen, bijvoorbeeld door kortingsmogelijkheden via de Groningen Pas of het Jeugdsportfonds.
- 7** Een uitgebreid sportaanbod voor de Groningers die nu niet dezelfde keuzemogelijkheden hebben, bijvoorbeeld via de sport- en cultuurhopper. Daarnaast wil GroenLinks zorg dragen voor een goede bekendheid van deze mogelijkheden via Sport050.
- 8** Individuele topsporttalenten en topsporters ondersteunen. Er wordt geen verdere structurele financiële ondersteuning gegeven aan de topsportorganisaties.
- 9** Dat naast de Sportkoepel en de Adviescommissie voor Sport ook de anders en zelfgeorganiseerde wordt betrokken bij het ontwikkelen van het Gronings sportbeleid.

GEMEENTELIJKE ZORGTAKEN

Veel mensen redden zich prima. Maar soms zijn er momenten waarop korte of langere tijd hulp of zorg nodig is. GroenLinks wil de hulp en zorg organiseren vanuit de mensen die dat nodig hebben. We stimuleren daarbij samenredzaamheid. Het rijk heeft jaren geleden gekozen voor meer marktwerking. GroenLinks ziet dat dit de praktijk niet tot verbetering heeft geleid, eerder tot meer administratie, ingewikkelde procedures en langere wachttijden. GroenLinks pleit voor het afschaffen van de marktwerking en de aanbestedingsplicht in de (jeugd)zorg, en voor het afschaffen van het (niet-inkomensafhankelijke) abonnementstarief in de WMO. We vinden wachttijden in de zorg onacceptabel. We moeten af van de markt van producten, prijzen, indicaties, concurrentie, monitoring en bureaucratie. Ook de positie van werknemers in de zorg en hun zeggenschap moeten beter.

We bieden ruimte voor burgerinitiatieven op het terrein van zorg. Daarnaast wil GroenLinks dat de gemeente stimuleert dat mensen elkaar onderling kunnen helpen. De snel groeiende groep ouderen vergt een toenemende en veranderende vraag naar zorg en algemene voorzieningen. GroenLinks wil dat zorg en voorzieningen voor iedereen nabij en toegankelijk zijn. Plannen voor voorzieningen en activiteiten ontwikkelt de gemeente samen met de mensen die in de wijken en dorpen wonen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Gemeentelijke teams die gezinnen op een laagdrempelige, snelle en integrale manier helpen, ondersteunen bij opvoedingsvragen over lichte (basis)ondersteuning en ambulant tot (licht) specialistische ondersteuning.
- 2** Lokale innovaties in de jeugdzorg ondersteunen die een soepele overgang van 18- naar 18+ regelen.
- 3** Uitbreiding van jongerenwerk en opbouwwerk van de WIJ-teams om maatschappelijke initiatieven beter te ondersteunen.
- 4** In de inkoop van (jeugd)zorg regelen dat mensen worden bevraagd over de kwaliteit van alle vormen van hulp die ze ontvangen. Daarnaast zet de gemeente nieuwe vormen van monitoring in die een beter beeld geven van de bejegening door instellingen, de kwaliteit van de zorg, klachtenafhandeling, etc.
- 5** Voortzetting van actieve onafhankelijke ondersteuning aan kwetsbare mensen met een zorgvraag.
- 6** Werknemers in de zorg structureel vragen naar hun voorstellen en ideeën voor verbeteringen in de dagelijkse zorgpraktijk.
- 7** Opvang voor dak- en thuislozen op momenten waarop dat nodig is. De openingstijden hangen af van de temperatuur en niet van de kalender.
- 8** Dat arbeidsmigranten (meer) ruimte krijgen in de opvangvoorzieningen. We starten een lobby via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) om in andere gemeenten hetzelfde te doen.
- 9** Zorg zelf uitvoeren of subsidiëren, waar aanbesteden geen verplichting is. Zolang aanbesteding onontkoombaar is, bevorderen we samenwerking in plaats van concurrentie en voorkomen we aandeelhouderswinsten op zorgtaken.

HOOFDSTUK 5

GRONINGEN VOOR ONS ALLEMAAL

In Groningen doe je er toe, volwaardig en gelijkwaardig. Een Groningen waar iedereen mee kan doen, en kan kiezen hoe. Dit vraagt onze inzet en bewustwording, en dat alles vanuit de waarden van volwaardigheid, gelijkwaardigheid en 'Niets over ons, zonder ons'.

Groningen is Stad, maar ook Haren, Ten Boer, Ten Post. Het zijn de mensen, de dieren, de natuur. GroenLinks maakt zich hard voor de allerjongsten, door ouders te helpen wanneer zij dat nodig hebben. En natuurlijk ook met jeugdzorg en ondersteuning daar waar het niet goed gaat.

Er toe doen is ook in Groningen niet voor iedereen vanzelfsprekend. Ook hier is sprake van racisme en bijvoorbeeld transfobie. Een Groningen voor ons allemaal vraagt aan de ene kant onze inzet op sociale veiligheid en inclusie; een sterk anti-racismebeleid, het vieren van Ketikoti en het tegengaan van (seksuele) straatintimidatie, maar het vraagt ook aandacht voor fysieke veiligheid. Samen met Groningers kijken we hoe we Groningen veilig kunnen houden, bijvoorbeeld het veilig vieren van Oud & Nieuw zonder consumentenvuurwerk. Maar ook het veilig en zonder waardeoordeel kunnen uitvoeren van je werk, of je nou BOA of sekswerker bent.

Wij delen onze aarde met de natuur, en met andere dieren. Het is voor ons dan ook belangrijk dat we omzien naar het welzijn van deze niet-menselijke dieren. Levende wezens zijn geen handelswaar, en hebben recht op een gemeente die voor hun opkomt.

Samen, alle Groningers, maken we een mooi Groningen voor iedereen. Dat vieren we en laten we zien. Groningen heeft een enorm diverse en sterke cultuursector, dit moeten we zo houden. Kunst en cultuur maakt het samenzijn mogelijk, maar daarnaast vermaakt het, start het gesprekken en overbrugt het verschillen. Alleen zo, kunnen we komen waar GroenLinks voor staat, een Groningen voor ons allemaal.

INCLUSIVITEIT

Groningen is een thuis voor iedereen die in Groningen zijn huis heeft. GroenLinks staat voor 'Thuis in Groningen' voor hen die hier wonen willen, voor hen die hier studeren en voor hen die hier veiligheid hebben gevonden. Iedere Groninger doet er toe, ongeacht leeftijd, seksuele voorkeur, genderidentiteit, afkomst, opleiding of fysieke mogelijkheden. Thuis zijn in Groningen betekent volledig en volwaardig mee kunnen doen. GroenLinks staat voor een gemeente die dit maximaal mogelijk maakt. Niemand is minder, niemand is illegaal en niemand wordt vergeten. Dat is een Groningen waar je huis je thuis is. Diversiteit moet je vieren! Dit kan alleen met bewustwording en erkenning van de grote verscheidenheid in Groningen. De gemeente Groningen erkent de grote genderdiversiteit onder haar inwoners en maakt het bij contact met de gemeente zo makkelijk mogelijk om de eigen genderidentiteit te uiten en te erkennen.

Voor GroenLinks stopt de wereld niet bij onze gemeentegrenzen. De gemeente opereert in internationaal verband, gaat internationale relaties aan en is een aantrekkelijke gemeente voor internationals. GroenLinks wil dat internationale relaties in de eerste plaats bijdragen aan vrede, duurzaamheid, ontwikkelingsdoelen en het terugdringen van mondiale ongelijkheid. GroenLinks vindt Stedenbanden van belang voor Groningen, vanwege het uitwisselen van expertise en bevorderen van begrip en betrokkenheid. Niet alleen biedt dit een voordeel voor de overheden, maar ook juist voor de bewoners en hun maatschappelijke organisaties.

GROENLINKS WIL...

- 1** Dat de gemeentelijke organisatie een goede weerspiegeling van de Groningse samenleving is.
- 2** Meer inzet op bewustwordingscampagnes, actief anti-racismebeleid en privilege trainingen.
- 3** Dat de gemeente zorgt voor meer bewustwording over geweld en seksueel geweld in het uitgaansleven, in de openbare ruimte en in het onderwijs, etc. Bijvoorbeeld door bewustwordingscampagnes in te zetten op scholen en plekken als de KEI-week.
- 4** Actieve inzet op communicatie voor laaggeletterden, Groningers met een auditieve of visuele beperking en anderstaligen.
- 5** Jaarlijks stilstaan bij de afschaffing van slavernij op 1 juli 1863 door het vieren van Ketikoti, een dag van herdenking en een feestdag voor alle Groningers.
- 6** Straatnamen en buurten, vernoemd naar hen die hebben bijgedragen aan kolonisatie, hernoemen of voorzien van het volledige verhaal.
- 7** Zich inzetten voor afschaffing van de racistische karikatuur Zwarte Piet in de hele gemeente Groningen. We willen een kinderfeest voor iedereen.
- 8** Elk jaar op de Internationale Dag van Transgendervisibiliteit op 31 maart de vlag wapperen op het stadhuis.
- 9** De verschillende belangengroepen van minderheden benaderen, ondersteunen en faciliteren. GroenLinks wil meer samenwerking met de belangengroepen zoals de Werkgroep Toegankelijk Groningen voor een toegankelijke openbare ruimte, communicatie en sport & cultuur, met voldoende openbare toiletten.
- 10** Effectieve informatievoorziening voor internationale studenten en afspraken met de Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool voor voldoende, betaalbare en goede kamers.
- 11** In het internationaliseringsbeleid de Global Goals uit de wereldwijde duurzaamheidsagenda voorop stellen.
- 12** Een toekomstige stedenband met Jabalya in de Gazastrook.
- 13** Initiatieven die bijdragen aan mondiale bewustwording van haar bewoners en instellingen faciliteren.
- 14** Dat Groningen een gemeente blijft waar (uitgeprocedeerde) vluchtelingen niet op straat worden gezet. Ingeburgerde kinderen en volwassenen horen bij ons. Ter bescherming van mensenrechtenverdedigers neemt Groningen deel aan het Shelter City programma.

OPGROEIEN

We willen dat de eerste 1000 dagen van kinderen hen een zo kansrijk mogelijke start geven en dat ze opgroeien in een veilige en stimulerende omgeving. Een ontspannen zwangerschap is belangrijk voor moeder en kind. Stress en instabiliteit helpen daar niet bij.

Het onderwijs speelt een grote rol bij het veilig en gezond opgroeien van kinderen. Dat kan alleen als jeugdhulp en welzijnswerk goed aansluiten op de behoeftes van ouders en kinderen en de mogelijkheden van scholen. We blijven inzetten op bestrijding van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Pleegzorg is een bijzondere en waardevolle manier om kinderen te ondersteunen in hun jeugd en opvoeding. We willen een beter en structureel ondersteuningsprogramma voor pleegouders.

GROENLINKS WIL...

- 1** Baby's en peuters de eerste 1000 dagen zo gezond mogelijk laten opgroeien. We zetten deelname aan 'Kansrijke Start' voort.
- 2** Nul kinderen van twee jaar met obesitas en nul uithuisplaatsingen van baby's.
- 3** Goede ondersteuning van kwetsbare zwangere vrouwen.
- 4** Ouders ondersteunen door hulp te bieden via voorschoolse opvang, de verlengde schooldag of huiswerkbegeleiding.
- 5** Pleegouders zijn onmisbaar in de jeugdzorg. Wij willen hen structureel en breder ondersteunen in hun nuttige taak.
- 6** Naast programma's als 'Moeders Informeren Moeders' ook vaders meer in de gelegenheid stellen om hun rol in de opvoeding te bespreken, bijvoorbeeld 'Vaders Informeren Vaders'.
- 7** Programma's als 'Kind aan Huis' zetten we door, zodat kinderen die in moeilijke situaties opgroeien af en toe 'thuis kunnen zijn in een ander huis'.
- 8** Met een Groningen Pas, zonder te stigmatiseren, kinderen en volwassenen onafhankelijker mee laten doen aan activiteiten als sport, cultuur en spelen of er onderwijsmiddelen mee distribueren.
- 9** Ieder kind op school en iedere jongere in een leerwerktraject of anderszins zinnige dagbesteding.
- 10** WIJS blijven ondersteunen. WIJS is een prima manier om de samenleving en studenten aan elkaar te verbinden.
- 11** Dat speeltuinen en buurthuizen voor iedereen toegankelijk zijn en met activiteiten bijdragen aan ontmoeting of kennisuitwisseling.

DIERENWELZIJN

De gemeente Groningen is een gewilde woonplek voor meer dan 233.000 menselijke inwoners. Ook verblijven in onze gemeente grote aantallen niet-menselijke inwoners: dieren. Levende wezens zijn geen handelswaar. GroenLinks vindt dat dieren recht hebben op een zorgzame gemeente die verantwoordelijkheid neemt voor het welzijn van deze diverse en vaak ook kwetsbare groep. Het welzijn van in de natuur en in de landbouw levende dieren bespreken we in het hoofdstuk Natuur, Landschap en Landbouw.

Hieronder gaan we in op het welzijn van gezelschapsdieren en semi-wilde dieren, zoals ganzen, eenden, duiven, vissen, enz. We wegen het belang van deze dieren continu in al het gemeentelijk beleid. Gezelschapsdieren mogen niet de dupe worden als mensen (tijdelijk) minder geld hebben. Daarnaast is het aantal honden in Groningen in de afgelopen jaren flink toegenomen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Evenementen met dieren verbieden.
- 2** Meer betrokkenheid van de gemeente om illegale handel in dieren te ontmoedigen of te verbieden.
- 3** BOA's (beter) trainen in het signaleren van misstanden met dieren.
- 4** Van dierenwelzijn in alle relevante gemeentelijke beleidsvoorstellen een vast onderdeel maken.
- 5** Meer gemeentelijke betrokkenheid om adequate zorg te verlenen aan verlaten of afgestoten (gezelschaps)dieren.
- 6** Voorlichting over wat het betekent om een gezelschapsdier in huis te nemen. De gemeente verkent de mogelijkheid om strengere eisen te stellen (en deze te handhaven) aan hoe mensen dieren houden, conform de nieuwe landelijke wet Dieren.
- 7** Het mogelijk maken dat huishoudens met een minimum inkomen bij de gemeente aanspraak kunnen maken op tegemoetkoming voor noodzakelijke dierenartskosten, waaronder castratie/sterilisatie en chippen.
- 8** Dat de gemeente een 'hondenagenda' opstelt.
- 9** Vernomen overlast van semi-wilde dieren verhelpen via preventieve, diervriendelijke maatregelen.
- 10** Het dierenwelzijn op kinderboerderijen verbeteren, zodat dieren meer hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. Dat er geen exoten worden geïmporteerd, er niet méér wordt gefokt dan er kan worden gehuisvest en dieren niet worden geslacht.

KUNST & CULTUUR

Groningen is dé culturele gemeente van het Noorden. De gemeente heeft een bruisende muziekcultuur, een prominent theater- en dansaanbod en befaamde podia voor beeldende kunsten en poëzie. In Groningen is het hele palet aan cultuur aanwezig: van mainstream tot alternatieve nieuwe stromingen en van intiem tot internationaal festival. Vanuit de perifere ligging ten opzichte van de randstad heeft de Groningse kunst en cultuur een eigenheid en dynamiek ontwikkeld met een grote aantrekkingskracht op kunstenaars, studenten, bedrijven en (internationale) bezoekers.

GroenLinks vindt dat dit zo moet blijven en dat de gemeente moet zorgen voor een omgeving waarin creatieve geesten blijvend goed kunnen functioneren en de intrinsieke waarde van kunst en cultuur buiten kijf staat. Kunst brengt je immers in aanraking met andere werelden en andere ziens- of denkwijzen en brengt 'anders' dichterbij.

We zien ook kansen om kunstenaars of andere creatievelingen in te zetten bij maatschappelijke vraagstukken of ruimtelijke ontwikkelingen. Zij kunnen ons met hun eigenzinnige kijk op de werkelijkheid helpen een sterkere verbinding tussen sociale en fysieke opgaven in Groningen te verbeelden.

GROENLINKS WIL...

- 1** We willen tenminste het bestaande palet aan aanbod behouden en waar mogelijk uitbreiden. Onderlinge samenwerking en uitwisseling willen we ondersteunen en faciliteren.
- 2** Subsidies recht laten doen aan de intrinsieke waarde van kunst met daarbij een eerlijke beloning van kunstenaars, artiesten en musici.
- 3** Niet alleen een duurzaam ontwerp van 'de nieuwe Oosterpoort', maar ook ruimte om binnen dit nieuwe cultuurcentrum een grote diversiteit in programmering mogelijk te maken.
- 4** Meer flexibele financiële ruimte voor nieuwe initiatieven en talenten. Een groot deel van de subsidies wordt door de gemeente toegekend aan gevestigde instellingen. De Kunstraad krijgt recht om over een relatief groter budget te adviseren.
- 5** Meer budget voor de inzet van vakleerkrachten op scholen en centra voor de kunsten. In het onderwijs zorgen we ervoor dat kinderen zo snel mogelijk met kunst en cultuur in aanraking komen en we organiseren een cultuurbudget voor jongeren.
- 6** Iedereen mee laten doen aan amateurkunst of muziekverenigingen. We zorgen voor voldoende (rolstoeltoegankelijke) repetitieruimtes en voorzieningen voor slechthorenden en slechtzienden.
- 7** Nieuw publiek trekken en ontmoetingsplekken creëren door een interessant en breder aanbod in de hele gemeente. In de wijken en dorpen stimuleren we broedplaatsen, kleine festivals en evenementen.
- 8** Instandhouding van De Biotoop, omdat die een essentiële functie vervult als start up, werkplaats en atelier.
- 9** Bij herinrichting van de drafbaan een locatie ontwikkelen waar zo duurzaam mogelijke evenementen plaatsvinden. Als er geen evenementen zijn wordt het terrein opengesteld voor publiek. Er komt één locatieprofiel voor het hele Stadspark met handhaving van het aantal geluidsdagen.
- 10** Voor het verstevigen van de economische positie in de kunst- en cultuursector willen we initiatieven tot vereniging van kunstenaars ondersteunen en waar mogelijk faciliteren. Gezien het grote aandeel aan eenmanszaken in de kunst- en cultuursector is netwerkvorming en verenigen een goede vorm om gezamenlijk op te trekken in behartiging van de gezamenlijke belangen.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Groningen is een van de veiligste gemeenten in Nederland. Dat willen we zo houden. GroenLinks vindt dat veiligheid in dienst staat van de vrijheid. Om ieders privacy te waarborgen, staan we cameratoezicht, gebiedsontzeggingen, samenscholingsverboden en noodverordeningen alleen in uiterste noodzaak toe. En dan nog het liefst alleen tijdelijk.

Dat handhaving van de openbare orde begint volgens GroenLinks bij preventie. Bestrijding van criminaliteit begint met preventie en voorlichting en eindigt met handhaving. Onze prioriteit ligt bij het tegengaan van huiselijk geweld, stalking, uitbuiting, mensenhandel en inbraken.

GROENLINKS WIL...

- 1** Ook op het gebied van veiligheid buurtbewoners betrekken. Zij mogen meebeslissen welke problemen in hun wijk worden op- en aangepakt door de politie en de gemeente. De dorps- en wijkagent moet voor iedere bewoner goed te vinden zijn.
- 2** Dat iedereen in Groningen terecht vertrouwen heeft in de onbevooroordeeldheid van de politie en gemeentelijke handhavers. Etnisch profileren wijzen wij af.
- 3** Minder fietsendiefstal door inzet van lokfietsen en handhaving.
- 4** Meer tijd en aandacht binnen het politieapparaat voor optreden tegen o.a. gedwongen huwelijken, eerwraak, gedwongen besnijdenissen en het gedwongen thuishouden van vrouwen.
- 5** Doorgaan met de projectaanpak van de gemeente op het gebied van mensenhandel en meer (financiële) middelen voor de aanpak van dit probleem.
- 6** Meer veilige (flexibele) werkplekken voor de tippelzonevrouwen en sekswerkers die vanuit huis werken. Prostitutie is volwaardig werk en de veiligheid en het welzijn van sekswerkers moet gewaarborgd zijn.
- 7** Een veilige en gezellige jaarwisseling zonder (consumenten)vuurwerk, maar met evenementen in de buurt en wijken met drones en lichtshows.
- 8** Cameratoezicht, gebiedsontzeggingen, samenscholingsverboden en noodverordeningen alleen toestaan bij uiterste noodzaak en slechts tijdelijk toestaan.
- 9** Niet preventief fouilleren en geen gebruik van 'mosquito's' die jongeren met een zoemtoon moeten verjagen. In de meeste gevallen zijn er alternatieven beschikbaar om de openbare orde te handhaven.
- 10** Teelt en verkoop van wiet legaliseren en reguleren. Daarmee halen we wiet uit het criminele circuit. De gemeente Groningen loopt voorop bij landelijke experimenten die dit mogelijk maakt.
- 11** Voorlichters en testfaciliteiten inzetten op feesten waar waarschijnlijk harddrugs worden gebruikt. Het bezit van kleine hoeveelheden drugs voor persoonlijk gebruik zou niet tot een strafblad mogen leiden.
- 12** Een adequate bescherming van persoonsgegevens; Inwoners worden niet online gevolgd om informatie in te winnen.
- 13** Geen prioriteit voor de handhaving van het kraakverbod.

HOOFDSTUK 6

EEN GEMEENTE DIE KLAAR IS VOOR DE TOEKOMST

GroenLinks wil dat bewoners van de gemeente Groningen meer zeggenschap krijgen over wat er in de gemeente gebeurt. Niet alleen over de directe leefomgeving, maar ook over zorg, werkgelegenheid, mogelijkheden tot meedoen in de samenleving en zelfs de besteding van gemeentelijk geld. In wijken, dorpen en netwerken kennen mensen elkaar, wordt kennis gedeeld, is er bereidheid elkaar te helpen en groeit energie om samen te werken naar een gedeeld doel. De gemeente kan die energie helpen losmaken en ondersteunen.

De gemeentelijke organisatie is één van de gezichten van de overheid. Voor GroenLinks geldt dat de dienstverlening van de gemeente uitgaat van vertrouwen in mensen en altijd met oog voor de menselijke maat. De overheid is geen speler in een economische markt, maar reguleert en maakt politiek gedragen keuzes.

ZEGGENSCHAP & DEMOCRATIE

Zeggenschap gaat niet alleen over het uiteindelijke besluit, maar ook over tijdig informeren, luisteren, het voeren van het 'goede gesprek' en mensen bij elkaar brengen. De gemeenteraad is het hoogste orgaan, neemt gemeentebrede beslissingen en beslist voorafgaand aan elk nieuw plan of voornemen hoe en in hoeverre betrokkenheid van inwoners tot meer zeggenschap leidt.

Ons doel is Groningers beter in staat te stellen samen een duurzame, inclusieve, gezonde, eerlijke, groene, innovatieve en initiatiefrijke gemeente te maken. We sluiten daarvoor een nieuw maatschappelijk akkoord over zeggenschap en buurtrechten met koepels, verenigingen en groepen. We vergroten zo mede-eigenaarschap van wat er in de gemeente en in buurten en wijken gebeurt.

GROENLINKS WIL...

- 1** Gebiedsgericht werken door de gemeentelijke organisatie krachtig te versterken. In wijken komen gemeentelijke plannen en de uitvoering van beleid bij elkaar, want dat is dé plek waar we integraal kijken naar wat mensen in een wijk of dorp nodig hebben. We vergroten de mogelijkheden van gebiedsmanagers om ambtelijke verkokering te doorbreken en integraler werken te stimuleren. Met de leefwereld van inwoners, organisaties en ondernemers als vertrekpunt wordt gemeentelijk beleid en worden gemeentelijke budgetten zoveel mogelijk gebiedsgericht en integraal.
- 2** Buurten, wijken en dorpen meer zeggenschap geven over hun eigen voorzieningen; over buurthuizen, zorg, meedoen in het kader van participatiewet, inrichting van de leefomgeving. We versterken het 'Right to Challenge' door initiatieven in wijken nadrukkelijk uit te nodigen een bod te doen, hen een voorkeursrecht te geven en per wijk transparant te zijn over de beschikbare middelen en de gewenste en geleverde prestaties.
- 3** Buurtinitiatieven honoreren op het gebied van bijvoorbeeld zorg, energie, leefomgeving, ontmoeting, mobiliteit, opleiding, werk en cultuur. We geven de ruimte aan nieuwe democratische experimenten. We dringen daarbij aan op inclusiviteit en diversiteit van alle participanten.
- 4** De positie van dorpen versterken: juist daar zijn van oudsher netwerken actief die met name gericht zijn op de lokale gemeenschappen. De gemeente organiseert voor zij met eigen plannen komt eerst het gesprek over wat nodig is, wat gewenst wordt en wat men zelf — met steun — kan organiseren. Waar mogelijk wordt die aanpak uitgebreid naar stedelijke wijken.
- 5** Inwoners het 'Right to Plan' geven bij plannen voor de fysieke omgeving en bij vrijkomende gebieden of gebouwen. Waar nodig betekent dat, dat de gemeente grondposities kan innemen of gebouwen koopt om te voorkomen dat commerciële ontwikkelaars inwonersinitiatieven onmogelijk maken.
- 6** In het sociaal domein — zorg, arbeid, onderwijs, inkomen — de adviesorganen van gebruikers uitbreiden en versterken. Deze spreken regelmatig met de gemeenteraad en krijgen meer middelen om hun achterban te organiseren.
- 7** Referenda op dorps-, wijk- en stadsniveau houden als afsluiting van een democratisch traject, waarin het 'goede gesprek' volop is gevoerd. Om een dergelijke dialoog tot stand te brengen, betreft de gemeente alle betrokkenen actief, evenals sleutelfiguren en -organisaties. We maken creatief gebruik van nieuwe communicatiemiddelen en participatiewerkvormen. We gebruiken panels, loting, buurttoplopen, wijkbegrotingen, interviews en enquêtes, etc. passend bij de situatie.
- 8** Dat de stem van kinderen en jongeren goed hoorbaar is. Kinderen en jongeren kunnen prima zelf aangeven wat belangrijk voor hen is: 'niet over ons, zonder ons' is de insteek.

AARDBEVINGEN

De gaswinning lijkt naar nul te gaan. Tegelijkertijd zijn er nog veel te weinig woningen en (monumentale) gebouwen in de aardbevingsregio hersteld of versterkt. We zien graag dat instituten leren, maar we zitten nog steeds met een ondoorzichtige bestuurlijke wirwar die leidt tot nieuwe vertragingen of onduidelijke financiering van schadeherstel en versterking uit verschillende budgetten.

Het Rijk redeneert niet vanuit het perspectief van de inwoners met een ruimhartige vergoeding van schade- en versterkingskosten. Gemeenten hebben volstrekt onvoldoende invloed op de manier waarop instituten als het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) te werk gaan. Het is een ongelijke strijd als burgers zich alleen via individueel bezwaar en beroep kunnen verzetten tegen regelingen.

GroenLinks vindt dat de gemeente haar bestuurlijke gewicht in de schaal moet leggen om tot meer eenvoud en snellere uitvoering van de gedane beloftes te komen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Uitvoering van dorps- en wijkvisies combineren met specifieke investeringen voor versterking en schadeherstel.
- 2** Versterking en schadeherstel combineren met de verduurzaming van woningen. De communicatie over schade, versterking en vernieuwing is op elkaar afgestemd.
- 3** Recht op terugkeer naar een gelijkwaardige woning in een vergelijkbare omgeving in geval van sloop en nieuwbouw.
- 4** Onafhankelijke deskundigen en vaste contactpersonen per dorp en wijk mogelijk maken.
- 5** Toepassing van gunstige uitkomsten van beroepsprocedures in alle vergelijkbare gevallen.
- 6** Inwoners ondersteunen om regelingen van het IMG en NCG kritisch door te lichten, tot en met bezwaar en beroep.
- 7** Ruimte bieden aan bewonersgroepen die met eigen plannen tot versterking of schadeherstel willen komen.

GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

De gemeente is er voor de inwoners en niet andersom. Dit uitgangspunt vraagt om een andere organisatorische indeling, een mentaliteitsverandering, training van medewerkers en verandering van werk- en beleidsprocessen. GroenLinks ziet kansen te over om samen met inwoners, ondernemers en professionals te handelen vanuit mogelijkheden en niet vanuit regels. De gemeentelijke organisatie laat zich ook inspireren door (maatschappelijke) ondernemers, kunstenaars en burgerinitiatieven. Dit zorgt voor creatieve oplossingen en een breder perspectief.

Steeds meer mensen handelen en communiceren digitaal. Dat is snel en gemakkelijk. De gemeente richt de dienstverlening daarop in. GroenLinks garandeert dat de gemeente ruimte en tijd biedt voor persoonlijk contact met mensen die minder goed met digitale media overweg kunnen.

De gemeentelijke organisatie moet een voorbeeld zijn voor andere sectoren. Dat vraagt om modelwerkgeverschap. We willen dat de gemeente personeel in dienst heeft die de lokale samenleving weerspiegelt op het gebied van leeftijd, geslacht, culturele achtergrond, opleidingsniveau en andere relevante aspecten. Iedereen moet zich kunnen herkennen in de gemeentelijke organisatie.

De gemeentelijke inkoop is al aardig op weg naar duurzaamheid. Circulariteit, lokale investeringen en 'Social Return On Investment' (SROI) zijn belangrijke voorwaarden. GroenLinks zorgt ervoor dat deze groene en linkse voorwaarden voor nog meer gemeentelijke uitgaven gelden.

GROENLINKS WIL...

- 1** We stoppen waar wettelijk mogelijk met het uitbesteden van gemeentelijke werkzaamheden en verantwoordelijkheden en brengen een deel van de al uitbestede taken weer onder bij de gemeentelijke organisatie. We bieden de schoonmakers zo snel mogelijk alvast een arbeidscontract aan.
- 2** Bij uitbestedingen bevorderen we samenwerking in plaats van concurrentie en we bevorderen het aangaan van strategische partnerschappen. We voorkomen aandeelhouderswinsten op publieke taken.
- 3** Flexibele inhuur afbouwen — structureel ingehuurd uitzendkrachten krijgen een dienstverband.
- 4** In de gemeentelijke dienstverlening en gemeentelijke zorgtaken dat schriftelijke en digitale communicatie geen drempel zijn voor inwoners. Het moet naast en onafhankelijk van internet en telefonie altijd mogelijk zijn om direct contact te hebben van mens tot mens. Het moet voor inwoners makkelijker worden gemaakt om één contactpersoon te hebben en er moeten voldoende locaties zijn waar inwoners terecht kunnen. Hiervoor zijn extra investeringen in de gemeentelijke organisatie nodig om de al ingezette mentaliteitsverandering — van systeemwereld naar leefwereld — door te zetten.
- 5** De gemeentelijke instelling moet zijn: de gemeente is er voor de inwoners en niet andersom. Op deze manier moet beleid ook worden vormgegeven. De dienstverlening wordt geëvalueerd en verbeterd samen met (professionele) ervaringsdeskundigen, klankbordgroepen en inwoners zelf en eventueel wordt de organisatie daar op aangepast.
- 6** Digitalisering niet laten leiden tot discriminerende databanken of zelflerende algoritmes.
- 7** Een burgerplatform digitalisering. Namens verschillende groepen in de stad treedt dit platform op als 'kritische vriend' van nieuwe technologie in de gemeentelijke organisatie.
- 8** Samen met ervaringsdeskundigen, klankbordgroepen en inwoners de dienstverlening evalueren en verbeteren.
- 9** Traineeships met een eerlijke beloning voor jongeren van de Universiteit, Hogeschool en met name ook MBO instellingen.
- 10** Een groter aandeel van mensen met een niet-westerse culturele achtergrond op hogere functies bij de gemeente.
- 11** Dat de gemeente veel stages, leerwerkplekken en banen aan jongeren en inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aanbiedt.
- 12** Gebruik van opensourcesoftware en werken met open standaarden in de gemeentelijke organisatie bevorderen.
- 13** Verplaatsen naar economie en werkgelegenheid en de gemeente verder ontwikkelen als sterke regio in de interactie tussen mens en technologie. Technologie biedt kansen voor onderwijs en de arbeidsmarkt.

FINANCIËN

De afgelopen jaren hevelde het Rijk diverse zaken over naar gemeenten, met beduidend minder middelen. Hierdoor zijn er nu structurele tekorten in de uitvoering van de Jeugdzorg, WMO en de participatiewet. De wachttijden voor zorg en begeleiding lopen in heel Nederland op. Ook algemene voorzieningen, zoals zwembaden, sporthallen en bibliotheken, staan onder druk. We moeten roeien met de riemen die we hebben, totdat de landelijke politiek de bakens verzet.

GroenLinks zet in op een goed voorzieningenniveau. Dit vergt een sterke gemeente die zoveel mogelijk gebruik maakt van de financiële middelen die zij tot haar beschikking heeft. De inkomsten uit de gemeentelijke heffingen zetten we rechtvaardig en groen in. Het uitgangspunt is dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. De opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gebruiken we om duurzaamheidsdoelen te behalen. We zetten de reclamebelasting en de precario in om de openbare ruimte te herwinnen voor iedereen.

GROENLINKS WIL...

- 1** Structureel meer geld van het Rijk.
- 2** Verruiming van kwijtscheldingsmogelijkheden voor minima.
- 3** Gemeentelijke belastingen die opgebracht worden door inwoners die het meest te besteden hebben.
- 4** Dat de vervuiler betaalt en daarom een gedifferentieerd tarief voor afval (diftar) invoeren, waardoor betaald wordt per zak of per kilo. Ook introduceert de gemeente een eerlijkere rioolheffing, gebaseerd op het watergebruik.
- 5** Dat de gemeente geld niet op de bankrekening laat staan, maar uitgeeft aan de problemen in de gemeente. We accepteren daarom een lager weerstandsvermogen.
- 6** Bedrijven en instellingen, die van gemeentelijke investeringen in hun portemonnee profiteren, vragen om een bijdrage via een baatbelasting.
- 7** De gemeente haar positie gebruikt om ontwikkelingen in de stad te ondersteunen door middel van leningen.
- 8** Criteria van de Eerlijke Geldwijzer toepassen voor gemeentelijke leningen en toepassen bij het verstrekken van gemeentelijke tegoeden.
- 9** Het belastinggebied van gemeenten vergroten, zodat het minder afhankelijk is van het Rijk voor inkomsten. De gemeente moet hiervoor pleiten bij het Rijk.

